

BIBLIOGRAFIA

Historia de España, II. Romanismo y germanismo. El despertar de los pueblos hispánicos (siglos IV-X). IV. Feudalismo y consolidación de los pueblos hispánicos (siglos XI-XV), dirigida por Manuel Tuñón de Lara. Editorial Labor. Barcelona, 1981 y 1980. 552 y 475 pàgs., amb il·lustracions.

Aquests dos volums pertanyen a un compendi de tipus universitari, el qual aporta una bona i acurada síntesi de la història hispànica al llarg de dotze segles, la major part d'aquests del procés històric anomenat la reconquesta. En el segon d'aquests volums i redactats per Josep M. Salrach, hi trobem els capítols titulats: *La Catalunya feudal (992-1131)* i *Formación y expansión de la Corona de Aragón (1131-1336)* (pàgs. 201 a 272), d'interès per al coneixement de la Catalunya feudal i romànica. Aquest llibre, en uns certs aspectes, se complementa amb les obres ressenyades amb els títols d'*Història dels països catalans* (Ed. Edhasa) i d'*Història de Catalunya* (Ed.) Salvat). Aquest manual aporta una selecta informació gràfica —mapes, plànols i genealogies—, i una bibliografia bàsica, a més d'una cronologia dels fets més remarcables i destacats, així com sengles índexs onomàstic i toponímic.

Tot i la seva intencionalitat de proporcionar una informació més aviat didàctica, no podem silenciar la seva aportació per a una millor coneixença dels fets històrics cabdals i necessaris per a tots els estudiosos de l'art romànic. Aquesta diversificació de les possibilitats que té l'erudit per a assolir un coneixement, ens permet de felicitar un esforç editorial, que pot semblar una reiteració, però que sempre és un enriquiment de la ciència històrica.

J.-F. C.F.

ROCA i GARRIGA, Pere. *Index toponímic del Cartulari de Sant Cugat del Vallès*. Museu d'Història de Sabadell. Sabadell, 1981. 137 pàgs.

Felicitem el Museu d'Història de Sabadell perquè ha commemorat el cinquantenari de la seva fundació publicant una obra tan necessària i que permet d'assolir una millor consulta del notable conjunt documental reunit en el *Cartulari de Sant Cugat*, editat, en tres volums (Barcelona, 1945, 1946 i 1947), per Josep Rius Serra, i dels documents del qual havia donat un acurat regest el benemèrit arxiver de la catedral de Barcelona Mn. Josep Mas, en els volums quart a setè de la seva obra cabdal: *Notes històriques del bisbat de Barcelona*. De la seva tasca d'arxivar i de la seva dedicació com a investigador s'ha fet justícia, tot i que molts se n'han servit sense ni citar-lo ni mencionar l'aprofitament fet de les seves notes inèdites.

Pere Roca i Garriga ha portat a bon terme, al nostre criteri, una tasca que ens permet, després de quasi quaranta anys, una còmoda, fàcil i ràpida consulta del *Cartulari* que possibilita una acurada recerca a l'investigador de la història local o a l'estudiós de la repoblació i colonització portada a terme a certes zones de la marca del comtat de Barcelona pel cenobi de Sant Cugat.

L'eix de l'obra és l'índex conceptual (pàg. 17-97), redactat amb molt bon criteri en no intentar d'introduir cap possible identificació amb la toponímia moderna. Identificació que, al contrari, almenys dels més importants, ens hauria agradat de trobar a l'índex analític, cosa que a més ens hauria permès una millor i més ràpida possibilitat de consulta. Pensem que també hi hauria d'haver

aquesta identificació a l'índex de les advocacions, de senzilla comprovació la major part de les vegades.

Potser sí que alguns investigadors hi podran trobar errades o mancances pròpies de tota tasca de buidat d'obres tan importants o àmplies de contingut com és el *Cartulari*, però això no desdii ni posa en entredit la seva utilització per part dels estudiosos.

Una vegada més hem d'agrair al Museu d'Història de Sabadell el seu encert editor i a Pere Roca i Garriga, la pacient tasca, la qual hem de judicar en funció de la utilitat, que és, en aquest cas, molt extraordinària.

Desitgem que els investigadors facin esment d'aquest treball que ha coronat la tasca de Josep Mas i Josep Rius i Serra, els quals no podem deixar de citar i recordar en utilitzar aquests 1391 documents reunits en el *Cartulari* del monestir de Sant Cugat del Vallès.

J.-F. Cabestany

PAL i CASANOVAS, Manuel. *Santa Maria d'Agramunt*. Agramunt 1981.

Opuscle de 56 pàgines, amb dibuixos, fotografies i facsímils de goigs; després d'una nota introductòria de dues planes sobre diferents aspectes de la vila, en segueixen unes quantes dedicades a la descripció del temple i a la seva història. Conté una part gràfica i una petita bibliografia. Ho edita la Parròquia d'Agramunt.

M.P.M.

En el n. 1 vol. I (1981) d'ESTUDI GENERAL publicat pel Col·legi Universitari de Girona han aparegut uns estudis que poden ésser d'interès per als nostres associats.

CASAS I GENOVER, Josep. *La xarxa viària romana a les comarques gironines*.

BARRIS, Jordi i d'altres. *Estudi de l'estratigrafia medieval del castell de Montsoriu*.

M.P.M.